

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 60 kr.

Egyes szám ára: 15 krajczár.

Küldetési csupán a kiadóhivatalnál lehet
B.-Gyarmaton.

Küldetési pénzek, reclamációk és hi-
detések a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére s a nyilttérre
vonatkozó minden kérelmeknek a szer-
kesztőhöz küldendők.

Hirdetéseik díja: öt hasábon petításer
5 kr. — Nagyobb és többzori hirt-
etéseik jutányosan eszközöltetnek.

Délleg minden beiktatásnál 20 kr.

Nyilttér garmond sora 20 kr.

Báró Majthényi László főispán és Hont-
vármegye.

A főispáni állás hajdan fényt és dicsősé-
get, nagyméltóságot és hatalmat jelentett. Ma
már, mint a parlamentismus kifolyása, emi-
nensebb jogokkal, de annál több erkölcsi fe-
lelősséggel összekötött főhivatal. Azelőtt a
főispán jóformán megközelíthetetlen volt; most
számokat intéz, apró-cseprő ügyekben részt
vesz, s e miatt köznapivá válik. Azelőtt sze-
mélye (habár nem is törvényileg biztosítva)
szent és sérthetetlen volt, s a megyének fe-
jedelme gyanánt tekintetett; most felelős a
trónnak, a kormánynak, a népnek és az al-
kotmánynak, s belőkapathat bárki is, akinek
elég bátorsága van. S épen azért, mert a fő-
ispánt a rendszer annyiféle felelőssé tette,
nem csoda, ha ezt a sok felelősséget csak ki-
próbált egyének bírják el vállalaikoz, anélkül,
hogy a trón bizalmát elveszítenék, anélkül,
hogy a kormánynak tevékeny emberei meg-
szűnnének lenni, anélkül, hogy a nép szere-
tete tőlük elfordulna, s anélkül, hogy az al-
kotmányos alap megingana cselekvésük alatt.

Oly főispán, aki ezen felelősségnek min-
den irányban eleget tud tenni, csak igen ke-
vés van; olyan pedig, aki bizonyos actióba
lép és mégis megtartja az egyensúlyt, az a
ritkaságok közé tartozik.

Ily főispán gyanánt lehet üdvözlönnünk
szomszéd megyénk főispánját, Báró Maj-
thényi László urat. Ő teljesen felfogta
a főispáni állással járó nagy felelősséget, és

ha valaki, úgy ő az, aki legjobban ismeri
hivatásának terheit és kötelességeit. Ő a cse-
lekvés határozott embere, de cselekvésének
alapja a jó akarat és az okosság. Ezen
jóakarat és okosság hön szeretett megyéjének,
a kies Hontvármegyének volt és van szentelve.

A határozott cselekvés azonban sok, igen
sok malitiával találkozok; és felkerekednek
ellenő a sértett hiúságok, kik a jóakarat és
okosság elé a rosszlelkűség és ostobaság kü-
vét gördítik.

Nem csoda, ha az örökifju főispán, tele
tűzzel, tele lánggal, a józan-értelemmel ha-
ladás elő gördített akadályokat összerombolja.
Ezért tartják báró Majthényit a borsolot fő-
ispánnak, s ezért nevezték el basánnak.

Most már nézzük, mennyit ártott az ő
basáskodása Hontvármegyének? — Először is
ami a honti közigazgatást illeti, az a mai
törvények és rendszer mellett Hontban első
helyre sorozható. A tisztikar a százszemű
gazda felügyelete mellett pontosan teljesíti
kötelességét, a egytől-egyig válogatott, meg-
bízható eraberekből áll. Sikkasztás Hontme-
gyében nem fordult elő; pedig már oly egyé-
nekkel is volt dolga a főispánnak, kik a be-
csület ösvényéről letértek; de ezek csakhamar
letértek a hivatalból is anélkül, hogy alkal-
muk lett volna kárt okozni. A főispán köz-
rehatása folytán Hontmegye székvárosa: Ipoly-
ság, rövid idő alatt össze lesz kötve a világ
piazzával. A vármegye utai a legutolsó vici-
nális utig mintaszerűnek, ezekre sok megye
irigy szemmel tekint. A községekben rend és

törvénytisztelet uralkodik; a nép a jó köz-
igazgatás áldásai alatt mivelődik és anyagi-
lag is gyarapszik. E mellett a megye tót köz-
ségekben a magyar nyelv és a magyar szel-
lem nagymérvben halad előre, anélkül, hogy
a más fajú lakosság e miatt zugoldásban
törne ki. Az ő védnöksége alatt felvirágzik a
gazdasági egyesület is, melynek nemcsak egyes
községek, de egész vidékek őrzik jótékony és
áldásos hatását.

Emellett a főispán magánéletében a ke-
gyes főurak egyike, a hozzá folyamodókat
atyai gondviselés alá veszi és senki sem távozik
tőle támogatás vagy legalább vigasz nélkül.

Igy szerezte meg báró Majthényi László
hatalmát és emellett nagy népszerűségét Hont-
ban. De ez a hatalom, melynek alapja a jó-
ság és okosság, egy-két ember irigységével
találkozott, és kitört a „Kupalázadás”
a legközelebbi képviselőválasztások alkalmá-
val az ellenzék elastikus programjának örve
alatt. Meghűzolták a kitűnő főispánt úgy,
hogy még Tisza Kálmán is alig tudta őt
megvédeni, és annyira, hogy Hontvármegyé-
nek még a legradikálisabb ellenzék is res-
telli ezt a meg nem érdemelt sötétséget.

Pedig, ha mindénki tárgyilagosan veszi
a dolgot, önként be fogja látni, hogy báró
Majthényi László oly kipróbált jellemű egyé-
nek mellett fogott állást, kik Hontmegye ősi
családjaiból származva, a megye érdekeit
legőszintebben képviselendik a parlamentben
is a lejárt Iváncával és az inportált Jakabfi-
val szemben.

TÁRGYA.

Drégely vára.

(Folytatás)

1439-ben meghalván Palóczy György, az ére-
ségben utóda Széchi Dénes lón, (Pray Hierarchia I.
175.) ki a gyermek László (utóbb V. László király)
szilárd hívei közé tartozván, I. Ulászló trónkövetelő
pártja ellenében védelmi tekintetben megerősítetté
Drégely várát és úgy gondoztatá is mindaddig, míg a
trónkövetelési viharok el nem csendesültek, a midőn
aztán Drégely is inkább a közügyek gondjai alatt
megfáradt főpapnak és nagyuri vendégeinek olykor
szórakozási és vadászati tanyájá lón (Bel M. id. m.
730.) És ámbár a viharos események éveiben, a ret-
tegető veszélyek idején, midőn 1414-ben a vármai
végzetes ütköztetnek, majd 1526-ban a mohácsi vész-
nek hírei reszkettették meg e haza akkori lakosait,
Drégely is mindig hadi és védelmi állapotba helye-
zetett birtokos tulajdonosa az éresek által: még is úgy
látszik, hogy ez időt, a XV. században egész a mo-
hácsi catastrophaig élte Drégely aranykorát Főpap
birtokosai mindvégig ama századon át gyakori ven-
dégei voltak a regényes kis fészeknek. Póldául Széchi
Dénes, ki Drégelyt még az ősi időkben is megláto-
gatá. Innen kelt 1464 szeptember 5-én a béla bányaiak
részére is egyik oklevele. (M. Sion 1866. évf. 208.)

Csendes időkben a váraknak alig van története,
lakóinak vagy őrségének élete egyhangú és kevésbbé
érdekes; azért Drégelynek is alig van története a tör-
ök invasióig. Annyit mégis tudunk, hogy a mohácsi
véaszt megelőző években várnagya maribonosi Pesthyéy
Gergelynek, az utóbb Szapolyai János egyik kitűnő
hadvezérének fia, Pesthyéy András volt, ki 1522.
évben szent Remigius napján halt meg, mint azt egy
esztergomi régi misekönyv naptárához egykorú kéz-
bejegyzé. (Történelmi tár XXII. köt. 269 lap.)

Buda várának 1541-ben Szolimán által történt
elfoglalása után nem sokára Visegrád, Vács, Batvan,
és egyebek közt Nógrád vára is a török birtokába
jutván, emitt Nógrád délnyugati határán a felvidék
(bányavárosok) irányában fontos állásponttá lón a kis
Drégelyvára is, és magára voná a kormány figyelmét,
azért az 1546. évi országgyűlés a XLIV. törvényezikk
ben felkérte a királyt, hogy a Mátra hegységtől kezdve
a Garam völgyéig mintegy a bányavárosok őtalmaul
felkérhöz terjedő régvárakat, ugymin Pásztót, Bujá-
kot, Szécsényt, Drégelyt, Ságbot és Lévát ideje-
korán megerősíttessék és őrséggel elláttassák. Ime, itt
kezdődik Drégely hadi történelme, véres szerepe,
melyben egyik védő kapitánya Szondy György örök
emlékű dicsőséget szerzett magának hősiessége által a
magyarok történelmében.

Szondy György 1546. november 25-én már Dré-
gely vár kapitánya, Révay Ferencz nádori helytartó
nőveleménye volt, mint ezt itt közlendő levelében maga
beismeri e szavaival: „te kegyelmed volt én nokem
mindig gondviselőm gyermekésem fogva”. Róla
előbbi pályájáról egyebet nem tudunk. Mivel pedig
történelmi érdekű ereklje minden, a mi a dicső hős-
től fennmaradt, annál inkább pedig az embert olykor
hűn jellemző levelezés, méltónak véljük itt Révay
Ferencz nádori helytartóhoz írt és a báró Révayak
atyavéniek levéltárában őrzött kétreudbeli levelet a
mai írásmód szerint közteni (Századok 1873. évfolyam
48-49.) — Az első így hangzik:

Magnifico domine, domine mihi gratiosissime!
Post servitium ac mei quidem etc Nagyságos Uram
te kegyelmednek én mostan semmi új hirt nem írha-
tok, hanem tegnapi napon jöve egy priébók inasi, ki
volt az Kazonbég diakjának iasaja, azt kérdeztem,
hogy mi híri vagyon közöttök. Azt mondja, hogy fe-
lette nagy kárával tört meg az császár, és az császár
csausza azt mondta, hogy ez hónapba haza várják az
császárt, és ezt is mondja, Memhet pasa csak ez ho-

napba bolt meg. Továbbá kenyergek én mihi kegyel-
mes Uramnak, mintbogy tekegyelmed volt énnekem
mindig gondviselőm gyermekésem fogva, mostan is
bizodalmam az isten után és az én kegyelmes Uram
után te kegyelmedbe vagyon, és mig . . . én élek,
te kegyelmednek és az te kegyelmed gyermekinek
kegyelmed legyen gondviselőm. In reliquum felicissime
valere ex opto vestram Magni dominationem cum tot
domesticibus (igy) viris ad annos Necloros Datum
ex caastro Dregel die Katherine proximo anno domini
1544. Georgius Zondy capitaneus castris Dregel.

Kivül: Magnifico domino domino Francisco de
Réva et Locumtenenti palatini Regni Ungarie ac Co-
miti Thuroczienzi domino generosissima.

A másik levél így szól:

Nagyságos kegyelmes Uram, örökké való szol-
gálatomat ajánlom kegyelmednek, mint nagyságos
uramnak, az istennek akaratjából az ő keresztény bi-
tit meggondolván, tegnap napon ime én hozzá az
nógrádi Szulaman vajda másod magával és ez kettő
történet szerint jött vele, kit én nagyságodhoz, mint
én bizott uram és atyám házához küldöttem, nagysá-
god tartassa őket jó őrszet alatt, kit kegyelmednek
mint nagyságos uramnak érette meg akarok szolgálai.
A vajda felől gróf Uramnak (gróf Salmot érti) írtam,
valamit ő nagysága parancsol abban akarok eljárnom,
az lovat im meg küldöttem minden szereszámaival
Révay Mihály uramnak, kiknek mindörökké szolgálai
akarok mint kegyelmes uram gyermekeinek. Ami hirt
kellene kegyelmednek írnom, értes nagyságod ugyan
ötöltök meg Valere felicissime opto Magni dominationem
vestram. Datum ex arce Dregel die 3 decembris
Anno 1550. Zondy György s k, nagyságodnak
örökké való szolgálja

Kivül: Ez levél adassék az Nagyságos Révai
Ferencznek, király ő Felségének nadrispanságának
helytartójának, Török vármegyének ispányjának en-
nekem kegyelmes Uramnak. (P. H.) NAGY IVÁN.
(Folytatása következik.)

Onként keletkezett tehát a július 24-iki demonstratio, mely fényes igazságot adott a kitűnő főispánnak, és amely alkalommal őrisai mérvben nyilvánult a bizalom a megye azon férfira iránt, ki a megyének jóltevő atyja, őrzője és gondviselője, azon nagy szellem iránt, ki, ha Hontmegye jóléte és belbékije megkívánja, még ezen „Kupa“-féle lázadást is ki fogja törölni emlékkönyvéből.

Hontvármegye közönségének szabadelvű párti része báró Majthényi László főispán 25. évi főispán-ságának jubileumát július hó 24-én nagy ünnepélyességek és demonstráció mellett ülte meg. A szabadelvű párt megragadta ezen alkalmat, hogy a képviselő választások alatt érdemtelennél meghurczolt főispán iránt a meg nem ingatott bizalmat és szívetelenséget tüntetőleg manifestálja. És ez teljes mérvben sikerült is, mint az alábbi eseményekből láthatjuk. — Csütörtökön a főispán pont 8 órakor Kőváron találkozott gróf Gyürky Ábrahám főispánunkkal. Kővartól egész Ságig az ut diadalutnak mondható. Nagy-Csalomján Holgár János, Braumüller Sándor, Bereczely Ödön és többek fogatai várták a főispánt, I. Keszin, Hildvégen, Palánkon díszküldöttségek fogadták a főispánt s diadalkapukat emeltek tisztelőtérre; majd Hont községében roppant számú nép várta őt, s az ott emelt díszes diadalkapu mellett Horváth Béla szolgabíró igen szép beszédben üdvözölte őt. A főispán erre gyönyörű beszéddel válaszolt, reflektálva a lefolyt bonti zajos választásokra, melyeket háborúhoz hasonlított, de a halott népközi háború után azon biztos reményének adott kifejezést, hogy az általános béke a maga áldásaival bekövetkezni fog. Ha őt ezen háborúban bár jogtalanul ültették is, ő ezt fel sem veszi, mert minél jobban ütik a vasat, annál jobb aczél lesz belőle. Beszédét szünni nem akaró eljenzés követte. Hontban a fogatok száma már 76-ra szaporodott, s ezek élén 40 tagból álló paraszti banderium s 40 tagból álló uri banderium. (Az uri banderium viselete kék mente és mellény piros szegélyzettel és széles ujju fekete ing és fekete gatyá.) A banderiumot Vajda Pál vezette. Ezen iposans ment 10 órakor ért Ipolyásra, hol a főispánt Lestyánszky Sándor dallás termelő megyei főjegyző az 1500-at meghaladó közönség tüntető éljenzései közt ékes beszéddel üdvözölte. Erre a főispán szokott ékeszólással válaszolva, megköszönte a közönség tüntetését. — Délelőtt 11 órakor rövid rendkívüli közgyűlés volt, mely alkalommal a nánapolysági vasut érdekében kiküldött bizottság, a vasutügy elő gőrdített akadályok elhárítására és a vasutnak minél rövidebb idő alatti létesítésére felkérte fog. Pongrácz Lajos alispán ur indítványba hozta, hogy a főispán tiszteletére rendezett mai ünnepély jegyzőkönyvéleg is örökítessék meg. Ezen indítvány egyhangúlag elfogadták. A közgyűlésen mintegy 300 bizottsági tag vett részt, s mint vendég gróf Gyürky Ábrahám megyénk főispánja is jelen volt, s közvetlenül báró Majthényi László főispán mellett foglalt helyet. A közgyűlést délután 2 órakor 300 terített ebéd követte, melyen a főispánt tüntető toasztoknak végeborozása nem volt. — Ezek közül kiemeljük Podhorszky György, gróf Gyürky Ábrahám, Majláth Béla barsi főispán, Dacsó Pál, Pongrácz Lajos, Plachy Bertalan, Libertinyi és Poljakovics Ignác urak toasztjait. Este 9 órakor 300 fáklya gyújtott meg a főispán tisztelőtérre, s a tisztelők beláthatlan sora érkezett a megyeházához, hol Laszkáry Pál ügyvéd és birtokos kitűnő beszédében adott kifejezést a megyei közönség nagy többsége által osztott érzelmeknek. Erre Majthényi meghatottsággal válaszolt és megköszönte a nem várt kitüntetések. Fáklyás zene után a piac terén sikerült tűzijáték gyönyörködítő a szemeket; ezt a főispán által adott vacsora, majd vig táncmulatság követte és zárta be a július 24-iki szép, nagy és kegyeletes ünnepélyeket.

A hontmegyei szabadelvű párt július 24-én alakult meg. Elnöke Dacsó Pál, alelnöke Luka Pál, Zsenkall Kálmán, jegyzője pedig Horváth Béla urak választottak meg; ezenkívül minden kerületből nagyobb számból álló bizottságok alakítottak.

A mort de Chien.

Barátom és kartársam dr. Bogdán Mihály ez. a. honvéd ezredorvos ur midőn a lapokban a kholeráról írt tudós értekezését és e térenotti tapasztalatait közölte tette, kedves kötelességemnek tartom, hogy a tágra vonatkozólag nézetemet én is előadjam.

A kholera ma már nem olyan félelmes kóralak, mint volt az egykor, midőn még lényegét nem ismerék s védekezni ellene nem tudtak.

A tudomány igen sokat haladt, Koch Pasteur és még sok tudós buvár, már felfedezték ama láthatatlan, csak mikroszkópium által érzékelhető erőt, melynek kivételével — a kholera-járvány alkalmával — Aszrael oly gazdagon arat.

A comma bacillus, — mint azt a tudósok nevezik — hozzá létre a kholerát; miként veszi a piczi organizált lény eredetét? azt még senki sem tudja.

Ősfészke keletindia, melynek talaja, levegője, növénye, állata s embereit tekintve, oly nagy mérvben az ellentétek hazája, mint egyetlen más ország sem a kerek földön. A két félsziget és a nagy szigetes tenger oly nagy tért foglalnak el, mely bőven tesz annyit, mint Európának üthető része. Legnagyobb területében a naptérítő alatt fekszik, a természet a napnak függélyesen és sugarai mellett minden erejét a növények kifejllesztésére fordítja, azonban a forró égélj roppant hősege mellett olykor-olykor üdítő enyhe szellők is fejlődnek.

Rohamosan ömlik az eső délnyugati szél mellett India nyugati parthegysegeire, és özönl el az egész tartományt; aránylag csekély és nem nagyobb az eső mennyiség a fensikokon, mint közép Európában, s ezért azok pászánként igen szárazak, s néha általános aszályban szenvednek. Északi oldalról a hatalmas Himalaya hegység képezi határát s választja el közép Ázsiától; annak lábánál Előindiaiban beláthatlan síkok terjednek el, laposak mint az asztal, gazdagon öntözve az Indus és Ganges folyamainak megszámlálhatatlan ereitől, majd nyugati oldalon egy sivatag, majd keleti oldalon egy trófik tartomány, minőnek párját alig találai. Ettől délre emelkedik a félszigeti síkföld. A fensik magassága 1800—2800 lábnyi a tenger felett.

A hőfokbani ellentétek keletindiaiban tetemesek.

A legmelegebb hónap Calcuttában 35° 95, a leghidegebb 16° 57. — A téli és nyári hónapok között 14° különbség állhat be. Az évek hőfoka egymástól tetemesen nem tér el.

A keletindiai éghajlatra nézve legjellegzőbb a száraz és nedves évszakok váltakozása. A mint a nap az északi jegybe lép, az északkeleti szél délnyugatiá válik, mely nagy gőzmennyiséget visz magával, melyet azonban Ghates és Himalaya déli láncolatánál mindig meg-meg újuló csapadékokban elveszt, és az által esőt támaszt, melyeknek ereje megott a passzát égélj forró égővi esői tetemesen háttérben maradnak. A felsezűden emelkedő Ghates hegylánc nyugati oldalán 4500 lábnyi magasságon 250 ujnyi rendkívüli mennyiségű eső esik; Cherraponjee táján ugyanazon magasságon 610 ujnyi, eddigelé hallatlan mennyiségű eső ömlik le egy év alatt, és pedig 466 ujnyi, 4 hónap alatt.

A dél felé történő napot az év másik felében az északkeleti passzát követi eső nélkül, mivel a Coromandel partjain esik le az északi eső, mint legutolsó csapadéka a visszavonuló délnyugati széláramnak, ezért esőtlen mindkét part a téli hónapokban.

A gőzök ruganyossága közötti különbség, a leghidegebb és legmelegebb hónapokat hasonlítva össze, Calcuttában 6 vonal, Seringapatamban 6—7; ily nagy különbséget sehol sem találhatni a passzát égéljban.

A forró égéljra nézve áll Dove következő szabálya: „Mindentűt, hol a nap magasabb állásánál egyenlő szél fúj, alacsony sarki széláram mellett az évi változás tetemes, ellenben jelentéktelen az, hol a szél iránya egész éven át csaknem állandó, vagy ott, hol a sarki és egyenlítői széláramok váltakozása ellentétes viszonyban van.”

A kholera tehát olyan földön ered, melyen az év egyik felében forró égélj uralodik, másik felében a hő mérsékel, melyet egy időben eső szokott előzőlni, máskor aszályban szenved.

Ilyen égélji ellentétek alkalmasak olyan betegség nemzésére, mely mint a kholera a szájon és végbelen a történi tulságos kiválasztásban, lassu elnyomott érverésben, s a bőr elkökülésében stb nyilvánul.

Az e téreniti tapasztalattal gazdag egyének közül, a bacillusok kifejlődése és tovafejlődésére nézve sokan állítják, különösen Bryden, miszerint ha azon völgyben, hol a Ganges a Himalaya hegy mellett elhalad, a földfelszíni víz gyorsan száll alá, s az itt bujao tenyésző vízi növényzet táplálékától megfosztatik: elhal, vegyi felbomlást szenved; ezen processusnak volna terméke ama piczi, milliárd bacillus, mely a Monzun szele irányában, eredete helyéről tova vitetik, s oként a széllörzsa minden tája felé elterjed.

Propagációjára vonatkozólag két vélemény áll fenn. Vannak, kik mint mathematicusok, a levegő és a talaj vize által hiszik a kholerát tovafejlődnek. Ezek ellenében nagyobb számmal vannak a contagionisták, kik a kholera terjedését az emberi közlekedésnek tulajdonítják. Eme felfutvának előnyére szolgál ama megtörtént esemény is, mely Indiában az 1867-ik év tavaszán a kholera eredetét s tovafejlődését illetőleg mutatkozott.

Indiában t. i. vallási szokás az, hogy az ajtatos hinduk, bűneik megbocsátatása végett, a messze távolból is zarándoklást tesznek a célból, hogy a Ganges szent folyamban április hó 12-én a nap feljöve, tele előtt és leáldozása után megfürdjék, és annak vizéből bőven igyék. Leglátogatottabb és legszentebb hely előttük Hardwar, mely északnyugati Hindosztánban van, a tenger színe felett 1000 lábnyi magasságban, ott, hol a Ganges a Himalaya hegyek közül kilép, az 1867. év tavaszán, épen azon időszakban, midőn a buja vízi növényzet vegyi felbomlás alatt volt, ezen vidéket több mint 3 millió zarándok koreste fel, mely alkalommal közöttük a kholera kitört, tehát a kóranység által inficiált és hazautazott zarándokok vívek széjjel és terjesztették a kórt.

A kholera bacillusok, nem eredeti mivoltuk, de bizonyos közegekben történt átalakulások, erőbeni gyarapodásuk által válnak a szervezetre végzetessé. — Koch azt hiszi, hogy csak nedves állapotban vihetők egyik helyről a másikra, és csak ily állapotban hatásosak. Pottenger szerint keletkezése és terjedése egyaránt helyi és időbeli viszonyok vannak különbe befolyással. Alsberg véleménye alapján ezek egyik alakból másik alakban is átváltozhatnak, ezen véleményt osztja Nägeli bires botanikus is. Buchner és Grauwitz kísérleteiknek sikerült egészen ártalmatlan bakteriumokat — kedvező körülmények között — ragályos betegségeket okozókká átváltoztatni, valamint megfordítva, ezek hatását annyira gyöngíteni, hogy végre megint ártalmatlannokká váltak.

Bármiféle viszonyok közvetítése között változott is a szervezetre ártalmasság, ezen hatását csak a gyenge beteges, rendetlen életrendszert szervezetre szokta gyakorolni, míg a hygienicus szabályokat követőknél ártalmas visszahatást alig hoz létre.

Miként a növényi magnak, hogy az bujao tenyészészek, kedvező talajba kell jutni, ép ugy a kholera bacillus is, csak az ereje fejlődésére, élete fentartására és propagációjára képes talaj által fejlődik ki, csak ez által lesz ártalmasság; ilyen talaj részére a piszok, a fertőzött légkör, a tisztátalan vizek, a rendetlen élet és kimerült szervezet stb.

Ragályossá csak akkor válik, midőn a kholera gerj életerőssé lett; mely ok miatt határozottan állíthatni, hogy: a kholerában szenvedők dejectumai első időszakban egyáltalában nem ragályosnak; ezt bizonyítja az Albert Delpit által a párisi Figaróban leirt 1832 évből jegyzett emlék is.

„Nagypám Gresely doktor, ki akkor 35 éves volt a kórházi orvos, meglepő dolgot beszélt nekem. Egyik kórházban a betegápolók elvesztették bátorságukat. Mindenik azt hitte, hogy a kholera feltétlenül ragadós a beteggel érintkezésre, ami eddig nem is volt megzafolva. Néhány betegápoló azzal fenyegetőzött, hogy ott hagyja hivatalát, és az orvosok közel voltak ahhoz, hogy segítség nélkül maradnak magasztos kötelességük teljesítésében. Ekkor egy segédorvos oly hőstette határozta el magát, a mely csodálatosabb, mint a csataterek minden rajongó vitézsége. Volt a kórházban egy menthetetlen kholera beteg. A fiatal orvos mestelenre vetkőzött, oda fektött az ágyba a baldokló mellé, s ott maradt egész éjen át. Másnap a betegápolók a kholerát halva állították, a segédorvos pedig felkelt és nyugodtan mondá az ápolóknak: „Nos látják, semmi bajom.” Dupnytren az osztály főorvosa, még az nap este meghozta a becsületrend keresztjét a tudomány hőseinek.”

Ez időszakból a mai korig 4 járvány tapasztalatai bizonyítják azt, hogy: a kholera a betegekkel érintkezésre feltétlenül nem ragályos.

Gyógykezelésénél mindenekelőtt az érintkezéseket kell tekintetbe venni, és ezt egy a köz-mint az egyéni óveljárásokra is a legzigorúbban terjesztjük ki. Ne várjuk azt, míg a vész hozzánk jő, idejekorán semmisítjük meg a kholera gerjnek alkalmas talaját, a kénsavas vasélecs, a carbolsav, a khlormész és a vasgálicz hatalmas fegyverek a kholera ellen, hozzáuk alkalmazásába ezeket már most is, különbözőségeit a fertőzött talajt, házuk táját tartuk tisztán s éljük eszélyesen. Dr. PLICHTA SOMA.

A magyar nyelv tanítása tót iskoláinkban.

(Folytatás)

A magyar nyelv tanításának második tényezője a tanmód és az osztályonkénti, rendszeres beosztás. A uógrádi ag. h. ev. esperesség 1833. évi közgyűlésének 30-ik pontjában egy, szakemberekből és ügyszerező férfiakból alakított bizottságot választott meg s utasította: „készszen hovaelőbb oly esperességi tantervet, hogy annak keretében a magyar nyelv tanításának osztályonkénti oly minimuma foglaljon helyet, mely szigorú következetességgel keresztülvitve, lehetővé tegye azt, miszerint felsőbb elemi osztályainkban egy év

szükséges ismeretek kára nélkül. 1884. tantárgy magyar nyelven is előadhatóság: magában értve, hogy ezen elengedhetetlen minimumon túl többet tenni minden egyház autonóm jogában áll a az esaperesség öröme szolgáland.

A bizottság összeült, javaslatát elkészítette, mely is már előzetesen közöltetve az egyházakkal, a f. évi B. Gyarmaton tartandó közgyűlésnek egyik fontosabb tárgyát képezendi. A javaslat 4 pont alá sorakozik. — Az első pontban az óvodák felállításának szükségességéről, de egyszerűsége lehetőségéről; — a másodikban az elemi hat osztálynak magyar nyelv tanítási munkabeosztásáról, s az ezeknek megfelelő, már több helyen használatba vett vezérkönyvekről; a harmadikban az ismétlődő iskola feladatáról; végre a negyedikben a magyar nyelvű istentisztelet fokozatos bevezetéséről szól.

Nem szándékom ezúttal a javaslat érdeméhez hozzájárulni, s csakis azért említettem azt fel, hogy jelezsem, miszerint esaperességünk is tüzetesen foglalkozik e fontos kérdéssel. Én most bárkinék is nézetétől függetlenül akarom a tárgybani nézetemet előadni, annál is inkább, mert most olvasom a „Losoncz és Vidéké”-ben, hogy a losonczy tanítói kör tavaszi gyűlésén vidékünk egyik legjelesebb tanfőrdia és gondolkodója, Hudecz Miksa barátom, éppen a magyar nyelv tanításáról fog felolvasást tartani, s így mire ezen soraim esetleges kinyomtatása sorra kerül, már egy más, nálam mindenestire jelentékenyebb férfi nézetét is olvashatja az érdeklődő közönség.

Vitán felül áll azon állítás, hogy a magyar óvókkal és dajkákkal berendezendő óvodák a magyar nyelv megtanításának leghatásosabb eszközeiül szolgálnának; de miután a 15 ezernyi népiskola mellett talán alig megy százakra az óvodák száma, s miután még, valószínűleg, nem is egyhamar fog azok általános létesítése a „kegyes-óhajások” rovatából kilépni, — tekintem csak a fennálló viszonyokat, s azon alapigazságból merítve okoskodásomat, hogy jó katona kezében a kovás puska is jó fegyver, rossz katonában pedig a nyolcolövetű forgó puska is csak bot, azt mondom: tanítsunk egyelőre azokkal az eszközökkel, melyek rendelkezésünkre állanak. A czélt így is, úgy is elérhetjük; amugy könnyebben, kevesebb fáradsággal, — így, amint vagyunk, nehezebben, nagyobb erő tesztítéssel, — de mindenestire el. HOLLES DÁNÓ.

(Folytatása következik.)

A budapesti közraktárak és az Elevator.

Közel három éve, hogy a Magyar leszámítoló és pénzváltó bank átvette Budapest fővárosától a közraktárakat és a közraktári üzletet nagy szabadsággal megindította.

Széles alapra fektetett, szolid vállalatok természetű, hogy lassan, de biztosan fejlődjenek.

A közraktári vállalat Magyarországon egész új dolog és előre lehetett látni, hogy ép oly küzdelmes lesz a kezdett nehézségeivel, mint mindennek, a mi tért foglalni készül.

A kezdet nehézségei csakugyan több irányban nyilatkoztak s a vállalat életérősségének köszönhető, hogy azokat nemcsak legyőzte, de oly alapot vetett magának, melyen a fokozatos fejlődés biztosítva van.

A fővárosi közraktárakban ma háromszor nagyobb a forgalom mind az előző években s a beraktározók közt Magyarországon leggazdagabb nagybirtokosai ép úgy szerepelnek, mint a kisebb termelők, a jómódú középosztály és a kereskedővilág. A közraktári üzlet a Magy. leszámítoló és pénzváltó bank áruosztálya útján előleg és bizományi üzlettel van összekötve, három egymásba kapcsolódó és egymást kiegészítő üzletág, mely megbecsülhetetlen előnyöket képes nyújtani.

Az olcsó kamatu előleg nyújtás különösen a termelőre nézve valóságos oltalom, mely megőrzi érdekeit a gyakran erőszakos körülmények nyomásával szemben. S ehhez járul a kényelem, hogy a leszámítoló bank áruosztálya a legjobban áron adja el bizományilag a terményt, melyre már előleget nyújtott.

Ezeket az előnyöket szélesebb körben tudomásra juttatni a hírlap-irodalom kötelessége s hazafias kötelességet vélünk teljesíteni olvasóinkkal szemben, ha a Magy. leszámítoló bank mai hirdetésményére külön is felhívjuk becses figyelmét. Az Elevator üzemből tetele maga oly esemény, mely önálló méltatást érdemelne. Ezúttal csak annyit említünk, hogy e vasból készült hatalmas épület, melynél inportánsabb sehol sincs s mely a királynak is legutolsó látogatása alkalmával annyira megnyerte tetszését, hogy a legbizelgőbb szavakban adott kifejezést elismerésének, nagy reformot van hivatva végrehajtani a magyar gabnakereskedésben. Mert csak idő kérdése, hogy a gabna eladás típusok szerint történnék itt is, mint Amerikában. Erre kiváló alkalmat nyújt az Elevator szerkezeti beosztása, mely több ezer métermére befogadásra tartályokkal rendelkezik,

a hová a hasonnemű gabnakereskedés egész könnyűséggel oszthatók be. S e reform nagy lendületet fog adni a gabna forgalomnak, különösen az export szempontjából, mely az Elevatorban valóságos tápcsatornákat fog találni. És hogy ez az áruk kedvezőbb csoportulását is maga után vonja, az a dolog természetében fekszik.

H i r e k.

Személyi hírek. Gróf Gyürky Ábrahám főispán ur ő méltósága július hó 23-án érkezett a, székvárosba honnan Leszenyére rándult nagyméltóságu báró Majthényi László hontmegyei főispán urhoz, kinek 24-iki diadal útjában s az ipolysági ünnepélyeken részt vett. Harmos Gábor főjegyző ur szabadság idejét, a mehadiai fürdőben, hová július 23-án rándult, fogja tölteni.

Kozma Sándor kir. főügyész, július hó 21. és 22-én B. Gyarmaton volt, s az itteni börtönt vizsgálta meg. Úgy értesülünk, hogy itt mindent a legnagyobb rendben talált.

Hymen Julius 22-én Pusztatercsen fényes esküvő ment végbe. Ugyanis Egry Irma kisasszonyt, Egry Gyula pusztatercsi földbirtokos kedves és méltó lelkületű leányát e napon vezette eltarhoz Heinrich János adófelügyelői fogalmazó ur. Az esketés Karancságon a róm. kath. templomban ment végbe, hol az esketési szertartást Salgó János plébános ur végezte. Nászasszonyok voltak: Detrich Hamar Linda, Balás Pajor Ilona urhölgyek; koszorú leányok: Hamar Irén, Glósz Jolán kisasszonyok; násznagyok: Pajor István kir. tanácsos és Tornócs György kir. adófelügyelő; vőfélek: Glósz Géza és Hacsar Béla. Az esküvőn jelen voltak: Balás József, Detrich Rudolf urak, és a családnak több jó ismerőse.

A b-gyarmati önk. tűzoltó egyesület ünnepélyei a múlt szombaton és vasárnap (július 19. és 20. án) folytak le, az ünnepélyek színelőadással és változatos tartalmú hangversenyyel kezdődtek. Szinre került Moser egy felvonása: „Egy pohár víz” című vígjátéka, melyben a bárnő szerepét Ságbyné kissé nehezkésen ugyan, de eléggé szabatosan játszotta; az ügyvéd szerepében Szerémsfalvi midőn neki bevált, ügyes társalgási színészek bizonyult. Az élénk darab eljátszása után következtek a hangverseny részletek. És pedig Flotow „Mártha” cz. dalművéből a nyitány, melyet Kaczián Gyézáné urhölgy igen szépen játszott Bányf Sándor ural. (Tornócs Györgyné urhölgy közbejött akadályok miatt nem léphetett fel.) A dal-egylet is hozzájárult azt est sikeréhez, énekelvén néhány igen kedves népdalt Huber Károlytól, és Veithnak summogós „vén bogarát”. — Déry Róza urhölgy Faustból, a „nagy áriával” majd „magyar népdalokkal” lépett fel igen szép toilletben A regatta vövezésénél (Lisztől) Bányf Sándor zongorázta el. Elég érdekös volt Kaczián Gyézáné ur felolvasása, melynek tárgyánálkém élményeket vitt fel. Ez volt a koncert. Másnap a polgári iskolában Sulex Lajos derék alparancsnokunk vezénylete mellett a polgári iskola udvarán tartott és teljesen sikertült diágyakorlat után, egy megható ünnepély következett. Ugyanis a városház udvarán leleplezték Kövy Tivadar urnak, mint az egylet érdemes alapítójának Kövér János rajztanár által készített arcképét. A leleplezési beszédet Wagner István egyleti titkár tartotta, mire az egylet és a nagyözámú közönség előtt Kövy Tivadar ur, kit az ünnepélyhez díszküldöttség hívott meg, meghatottan de azért a férfi tűz bevével válaszolt és az egylet további fenntartására szép szónoklatban buzdította az egylet tagjait. Beszéde egész meghatottságot szült, és minden tűzoltó szívből éljenzte Kövy Tivadar alapító urat. Ezen kegyeletos ünnepély után 10 órakor a „nyirjes” erdőbe vonult az egylet, hol gyönyörűen elkészített igen tágas táncz hely, teke, sorajáték, bor, sör és ott készített (kissé paprikás) gulyás várta a tagokat. Délután 3 óráig vig kedvvel folyt a szórakozás; de aztán az egész mulatságot a szép csendben kezdődő pászta eső, mely szünni végkép nem akart, teljesen elrontotta. A nagy táncz hely sárrá változott, a gyönyörű lampionok eláztak; mindenki a sátrak alá vonult; a készülődő közönségnek fele ott hon maradt. A közönség, látván hogy az idő nem tági, menekült a nyirjes lombjai alól, úgy hogy 7 órakor már tures volt a lombos erdő és csendes lett a kies berek.

A magyar szent korona országainak vörös kereszt egylete az egyes főkválasztmányokhoz következő átiratot intézte: Három évi ernyedetlen munka lehetővé tette, hogy az általunk épített Erzsébetkórház a szenvedő emberiségnek használatul átadathassék. Feléges királyunk és Védnökünk legmagasabb akaratát fejezte ki arra nézve, hogy az Erzsébet kórházat folyó évi október hó 1-én saját legmagasabb személyében megnyitni méltóztatik. Ez alkalomra a központi igazgatóság emléktáblát állit fel, melyre mindazon egyé-

nek és testületek nevei fognak bevésetni, kik és melyek az Erzsébetkórházra alapítványokat tettek. Kérjük ennél fogva a t. választmányt, hogy ha a t. választmány vagy ügyvezetése alatt álló főkegyeletok bármelyike vagy más nemes emberbarát az Erzsébetkórház javára ágyalapítványt adományozni kíván, erről minket legkésőbb e hó végeig értesíteni sziveskedjék, hogy az illető alapító neve az emléktáblán még helyet foglalhasson. Kiváló tisztelettel Budapest, július hava. (Az igazgatóság.)

Üres árma. S. D. szügyi birtokos ur e hét elején azzal allarmirozta fel a megye alispánját, szolgabíróját, főorvosát, hogy Szügyben dühög a cholera! Miért fizetjük a körorvost, ha még ilyenkor sem mutatja magát? stb. A körorvost lóhalálában kiugrasztották s a nagy bűbőval megindított vizsgálat nem volt megejtető, mivel az állítólagos cholera beteg, S. ur egyik munkása, már akkor javában dolgozott a mezőben. Baja mindössze az volt, hogy a ganczából dupla porciót vett be. Tannás: Ne keressük oly nagy buzgalommal azt a cholérát, mert még egyszer magunkra disputáljuk. Az egészségügy soha jobb lábom nem volt Szügyben, mint épen most.

A fillokszerá a sápi, agárdi, nőtincsi és p. szántói szőlőket is ellepte; miért is ezen szőlők hatósági zár alá vétettek.

Színészet. Színészeink az elmúlt héten érdekes darabokkal léptek fel, hétfőn (július 21. én) a „Tótletányt”, kedden (július 22. én) a „Kisasszony felesége” című operettet, szerdán (július 23. án) Lukács Sándor „Zsidó bonvéd” című színművét adták elő. Mindhárom darab, a körülményekhez képest elég sikerültnek mondható, bár az tures ház folytán a lelkesedésnek s a művészi versenynek nyoma sincs, sőt a desperáció méla bús hangjai minden jelenetben észrevehetők. A fiatalok a múlt szerdán értekezletet tartott, melyen elhatározták, hogy néhány (anyagi értelemben véve) sikeres előadás rendezésére közre fognak hatni. Lehet tehát, hogy jövő színi jelentésünk már a szellemi és anyagi sikerről fog zengeni.

Az Ipolysági casinó. Ipolyságnak illetve Hontmegyének kimagasló intézményei közé tartozik a casinó, mely a honti értelmiség által már közel 40 éve fenntartatik. Alig van valamire való uri ember Hontmegyében, ki nagy Széchényink eme hasznos institúciója iránt ne érdeklődnék. A casinó tagjainak száma igen nagy, ehhez mérten a casinó helyisége kényelmesen és lehető csinnal van berendezve. Van szép és tágas játéktér, 2 billiard asztal, 9 kártya asztal, van elég nagy könyvtári terme, kisebbbaserű de azért jól berendezett könyvtárral, mely a tudomány minden ágát felöleli. A könyvtár ajtajára nyomós betűkkel reá van írva: „Csendet kérünk!” Úgy látszik, ez felesleges felírásnak bizonyul, mert biz ott talán az lesz a legnagyobb hiba, hogy a csend irtóztató, mivelhogy a könyvtárt csak kevesen látogatják. Figyelmet érdemel az olvasó terem, mely eléggé tág és világos. A lapok 3 asztalon (nem ugyan valami nagy rendben) vannak szétterve. A lapok, melyek hévmérő a civilizációnak, szép számmal vannak képviselve. Van továbbá a casinónak társalgási terme is, azonkívül tágas előszobája és a főajtó előtt meglehetőes verandája. A casinó kedves szórakozási hely, melyet, főleg az ipolyságiak sűrűn látogatnak. Sajnálattal tapasztaltuk, hogy ezen casinónak a játékos terme sem ment a „makó”-tól és „ferbli”-től, bár mint értesülünk, a házardjáték itt is tiltva van. Általában szólva azonban azt mondhatjuk, hogy ezen casinó a vidéki casinók párját ritkítja, s szép berendezése a casinó igazgatóságának érdemeihez sorozható, maga pedig a honti értelmiség büszke lehet casinójára.

Parádi kirándulás. Több nógádi ur augusztus 3-án kirándulást tervez Parádra. Jó mulatságot kívánunk!

Halálozás. Farkasfalvi Farkas Károly kir. telekkönyvvezető e hó 25-én elhunyt. Temetése Nagykürtőben ma délután 4 órakor megy végbe.

Mennyit fog a nap júliusban? Július hó 1-én a nap 4 óra 7 perczkor kelt és 8 órakor nyugodott le. e szerint a nap hossza 15 óra 53 p. volt; 31-én a nap 4 óra 37 perczkor kel és 7 óra 37 perczkor nyugszik, vagyis a nap hossza 14 óra 57 percz leendő. E szerint a nap júliusban 56 perczrel fog.

Nyilatkozat.

Melynek értelmében alölírottak kijelentjük, miszerint a Jakobovics József és Grünbaum Henrik urak között történt becsületsértési ügy előttünk mai napon lovagias uton elintéztetett.

B. Gyarmaton, 1884. évi július hó 18-án.

Nemeshegyi Gyula,
Dr. Hekech József.

Gonda Károly,
Dessowffy Elek.

Felolvas szerkesztő:

Horváth Danó.

NAGY-KÉRBEN

114 hold szántóföld, 4 hold rét, 4 hold ákáczerdő, 1200 négyszögölével számítva, összesen 122 hold, az ahoz tartozó gazdasági épületek, kocsmaépület valamint regale joggal szabadkőzből örökáron megvehető.

A venni szándékozó Szentiványi Ferencz urnál Szécsény-Kovácsiban bővebb felvilágosítást nyerhet.

3-3

Legjobb és legolcsóbb

gép-kenő-olaj

az anglországi Glasgovi QAKBANK OIL COMP. LIMITED WORKS gyáraiból.

Egyedüli főraktár:

LANDAUER IGNÁCZ ES FIAI cégénél

Budapest, Váci-körút 33. sz.

12-12

RUSTON, PROCTOR és társa

Budapest Nádor-utca 39. és 41. szám,

ajánlják a legelő díjakkal kitüntetett

gőzmozdonyokat
fa- és szénfűtésre,
szabad. szalmafüto
gőzmozdonyokat

gőzeséplőgepeiket
dobmentő

és
űszőtisztító készülékek
szabályozható magválasztó
hengerrel.

Hoffherr-féle egyszerű és tisztító cséplőkészleteket járgányhajtásra.

Árjegyzékek bérmentve küldetnek.

10-9

Ház és szőlő-eladás.

Balassa-Gyarmaton a Sőház-utczában 113. szám alatti Gaál János-főle szegletház, mely áll két szoba, konyha, élettár és fűskamrából, és a beltelek, mely jókora kertet foglal magában, — valamint a Siberia hegyen fekvő szőlő, nagy szőlőalaj és gyümölcsösrel szabad kézből eladó.

Értekezhetni:

Hudecz Zsigmond

ügyvéd urnál.

Magyar leszámítoló és pénzváltó bank.

Közlakartári telepünket Budapestben.

Arzárattai évad alkalmával ajánljuk a t. cz. termelők és kereskedők ügyelmébe: több mint 400,000 métermáza befogadási képességgel bíró

Hat raktári épület és egy nagy gabona Előraktár áll kézen termények és áruk beraktározására, kezelésére, kiraktározására vagy továbbküldésére a legújanyosabb díjak mellett.

Ajánljuk olcsó kamatláb mellett előteget a beraktározott, sőt már a szimlünkre feladott terményekre.

Elvállaljuk a reánk bízott termények bizományban való eladását akár a vidéki állomásokról, akár pedig raktárainkban. — Ajánljuk továbbá teljesen teljesen felkészült raktárainkat Szegeden, Barcsan és Temesváron.

Vasúti és gőzhajózási vállalatok részéről főnt elősorolt vállalataink kiváló kedvezményekkel bírnak.

Magyar leszámítoló és pénzváltó bank Budapestben.

733.—1884. tkvi sz.

Arverési hirdetményi kivonat

3-2

A szécsényi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Pap Erzsébet tatali lakos végrehajtónak, Kacsokics Gyuláné született Pirényi Henrietta szécsény-kovácsi lakos végrehajtást szenvedő elleni 420 forint tőkekövetelés és ennek járulékal iránti végrehajtási ügyében a b. gyarmati kir. törvényezék, illetve szécsényi kir. járásbírósg torlótón lévő, Szécsény Kovácsi községben fekvő és ezen község 1. sz. tkvi ívében A. 1-5 sorszám alatt nemesi birtok czim alatt felvett fekvőségek 1148 részére 1200 forint kikiáltási árban, továbbá Szécsény-Kovácsi község 128. sz. tkvi ívében A. 1-11. sorsz. alatti nemesi birtok czim alatt felvett fekvőségek és tartozékaik 1148 részére az árverést 6600 forintban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1884. évi augusztus hó 12-ik napján délelőtt

10 órakor Szécsény-Kovácsi község b. zónái megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsírának tíz százalékát, vagyis az annak megfelelő összeget készpénzben, vagy az 1881 LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű olismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szécsényben, a kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságnál 1884. évi április hó 12-én. ZSIVORA, kir. járásbíró.

Legalább 3 középtanodai osztályt végzett fiu, előnyös feltételek mellett

tanulónak felvétetik

ANINGER TESTVÉREK vaskereskedésébe

3-1

Balassa-Gyarmaton.

Haszonbérleti hirdetmény.

Ráros-Múlyad községében mintegy 250 holdnyi kiterjedésű birtok f. 1884. évi október hó 1-én napjától több évekre haszonbérbe adatik. A haszonbérlet feltételei alulírott, mint a tulajdonos megbízottjánál megtudhatók.

B-Gyarmat, 1884. évi júliushó 12-én.

Milován János,

ügyvéd.

3-3